

 ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Богдана Хмельницького	Силабус навчальної дисципліни «Підприємливість та фінансова грамотність дітей»			
	Статус дисципліни: ВК 09 Внутрішньогалузева навчальна дисципліна Цикл: професійна підготовка			
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка			
Спеціальність	012 Дошкільна освіта			
Освітня програма	«Дошкільна та початкова освіта»			
Ступінь вищої освіти	Бакалавр			
Форма навчання	Денна, заочна			
Курс	3 курс			
Семестр	5			
Обсяг дисципліни	Кредити	4	Години	120
Семестровий контроль	Залік			
Викладач / -і	Степанова Наталія Михайлівна, к.філос.н., доцент / Гнезділова Кіра Миколаївна, д.пед.н., професор			
Контактна інформація	Stepanova76@vu.cdu.edu.ua kiiirrra@vu.cdu.edu.ua			
Кафедра	Кафедра дошкільної та спеціальної освіти			
Навчально-науковий інститут / Факультет	ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва			
Мова викладання	Українська			
Предмет навчання	Навчальна дисципліна «Підприємливість та фінансова грамотність дітей» є цілеспрямованою освітньою програмою, яка розроблена на виконання нормативно-правових документів у галузі освіти, зацентована на розвиток соціальної та підприємницької компетентностей і фінансової грамотності здобувачів освіти. Вона спрямована на підвищення психолого-педагогічної та методичної підготовки майбутніх педагогів із питань підприємливості й фінансової грамотності, якими мають володіти як самі викладачі, так і здобувачі освіти. Ці компетентності закріплені в Законі України «Про освіту» з-поміж 11 інших ключових компетентностей. Так, здобувачі освіти мають опанувати не лише теорію, а й отримати вміння, тобто здатність застосовувати знання на практиці. Як наслідок, набуті навички визначатимуть їхню фінансову поведінку й мотивацію. Матеріали дисципліни сприяють не стільки розширенню знань у сфері державної політики в галузі			

	економічної та фінансової освіти, скільки розвитку критичного мислення, творчих здібностей, дослідницьких та аналітичних навичок як здобувачів освіти, так і майбутніх їхніх вихованців. Результатом навчання за курсом «Підприємливість та фінансова грамотність дітей» має стати розвиток таких компетентностей як інноваційність, підприємливість та фінансова грамотність. Сучасні здобувачі освіти мають широкий доступ до традиційних та цифрових фінансових послуг (інтернет-послуг). Вони беруть участь в економічних процесах: здійснюють покупки (як самостійно, так і з допомогою дорослих), обирають необхідні речі через інтернет, чим отримують первинний економічний досвід. Саме тому основне завдання педагога полягає в тому, щоб самому мати власне економічний досвід, і передати його вихованцям не лише в частині знань у сфері фінансової грамотності, але й практично застосовувати його в повсякденному житті.
Мета	Метою навчальної дисципліни «Підприємливість та фінансова грамотність дітей» є формування у здобувачів вищої освіти компетентностей щодо інноваційності, підприємництва та основних інструментів управління особистими фінансами, оволодіння навичками вірно розпоряджатися власними коштами, планувати особистий бюджет і захищатися від ризиків, приймати зважені та вірні фінансові рішення щодо: можливостей розширення джерел власних доходів; планування й коригування власних видатків; формування особистих фінансових резервів і здійснення заощаджень; використання кредитних ресурсів та здійснення інвестування власних заощаджень.
Програмні результати	Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, програмними результатами вивчення дисципліни «Підприємливість та фінансова грамотність дітей» є такі: ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку. ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного та

	молодшого шкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього, дошкільного і молодшого шкільного віку; організовувати та підтримувати провідні види дитячої діяльності відповідно до дидактичних завдань. ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами. ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти та початкової школи з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку та відповідно до вимог державних стандартів. ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці. ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку. ПР-23. Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів; дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог використання ІКТ в професійній діяльності; дотримуватися академічної доброчесності під час використання та поширення електронних освітніх ресурсів.
Компетентності	Навчальна дисципліна «Підприємливість та фінансова грамотність дітей» забезпечує формування таких компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки бакалаврів спеціальності: 012 Дошкільна освіта («Дошкільна та початкова освіта»). <i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання в галузі дошкільної та початкової освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього, дошкільного і молодшого шкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної й початкової освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов. <i>Загальні компетентності:</i>

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії; працювати в команді.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; усвідомлювати свої професійні можливості та діяти в межах рівня професійної підготовленості.

Фахові компетентності (спеціальності) (КС)

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього, дошкільного і молодшого шкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці та нести відповідальність за прийнятті рішення.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію, використовувати інформаційно-комунікативні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками; орієнтуватися в інформаційному просторі, ефективно використовувати ІКТ та електронні освітні ресурси в професійній діяльності.

КС-21. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

Зміст дисципліни	Змістовий модуль 1. Підприємливість і фінансова грамотність: теоретичні основи <i>Тема 1. «Підприємливість та фінансова грамотність: загальні тенденції»</i> Підприємливість як ключова компетентність у освіті молодшого школяра. Фінансова грамотність: до змісту поняття. Розвиток фінансової культури як елемент виховання. <i>Тема 2. «Підприємливість та фінансова грамотність: аналіз нормативно-правових джерел»</i> Нова українська школа: наскрізна лінія «Підприємливість і фінансова грамотність». Підприємливість та фінансова грамотність для дітей дошкільного віку й у ході викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ». <i>Тема 3. «Гроші. Вартість»</i> Сучасна теорія грошей. Історія виникнення грошей та української гривні зокрема. Причини виникнення грошей та базові терміни. Купівельна спроможність грошей, їх функції, вартість у часі. Основні правила користування грошима. Змістовий модуль 2. Особистість і її вміння керувати фінансами <i>Тема 4. «Дохід. Заробітна плата. Пенсії. Соціальні допомоги. Інші види грошових надходжень».</i> Поняття і класифікація доходів сім'ї. Характеристика окремих видів доходів сім'ї. Необхідність прогнозування доходів сім'ї. Напрями збільшення доходів громадян. <i>Тема 5. «Витрати. Заощадження. Інвестиції».</i> Суть і причини виникнення сімейних витрат. Класифікація і характеристика сімейних витрат. Прогнозування сімейних витрат. Поняття заощаджень. Інвестиції як спосіб отримання прибутку. <i>Тема 6. «Платежі та платіжні системи. Фінансова та податкова культура».</i> Платежі та грошові перекази: переваги й ризики. Фінансова безпека та можливі шляхи її забезпечення. Види податків та їх сплата. Податкова культура. <i>Тема 7. «Власний бюджет і фінансове планування».</i>
------------------	--

	Ціна зароблених грошей. Ефективне використання грошей для забезпечення власної фінансової стабільності. Планування власного бюджету: співвідношення прибутків і витрат. Організація власних інвестицій. Кредитні та депозитні історії. Страхування фінансових ризиків.	
Розподіл годин	<i>Денна форма навчання</i>	
	Лекційні	14
	Практичні/семінарські	14
	Лабораторні	12
	Самостійна робота	80
	<i>Заочна форма навчання</i>	
	Лекційні	4
	Практичні/семінарські	6
	Лабораторні	
	Самостійна робота	110
Критерії оцінювання роботи студентів	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти під час вивчення дисципліни: - підсумковим видом контролю з дисципліни є іспит. Загальна оцінка за курс становить суму балів за результати навчальних досягнень здобувача освіти під час поточного й підсумкового контролю (100 балів); - оцінку «відмінно» отримують здобувачі освіти, які виявляють системні й глибокі знання, демонструють здатність самостійно й творчо виконувати завдання, вміння застосовувати теоретичні знання до професійних ситуацій; - оцінку «добре» отримують здобувачі освіти, які засвоїли навчальну програму в повному обсязі, виконують самостійно завдання, але у своїх відповідях допускають окремі неточності; - оцінку «задовільно» отримують здобувачі освіти, які виявляють знання основного матеріалу в обсязі достатньому для здійснення виробничих функцій і здатні виконувати відповідні завдання, передбачені навчальною програмою; оцінку «незадовільно» отримують здобувачі освіти, які мають несистемні, поверхневі знання, неспроможні самостійно виконувати завдання і не виявляли наполегливості у навчально-пізнавальній діяльності.	
Матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, проектор, ноутбук, смартфон, мобільні додатки;	

Список рекомендованої літератури / інтернет-ресурси / нормативні документи

Нормативно-правові акти

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: <http://surl.li/jiwf>
2. Державний стандарт початкової освіти URL: <http://surl.li/wqqd>
3. ЗУ «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-УП. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. ЗУ «Про дошкільну освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
5. ЗУ «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-УІІ. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Концепція «Нова українська школа». URL: <http://surl.li/hoha>

Основна

1. Андрійчук В. Навчання фінансової грамотності учнів початкової школи: міжнародний досвід. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Серія: Педагогічні науки. 2021. Вип. № 1 (66). С. 81–87.
2. Білан О. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля», за заг. ред. О. Низьковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
3. Дитина: освітня програма для дітей від двох до семи років / Автор. колектив; наук. керівник В. Огнев'юк. Київ, 2016. 304 с.
4. Козакевич А. С. Формування підприємливості та фінансової грамотності як фундамент економічної освіти дітей шкільного віку. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. (DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-43>)
5. Письменний В. В., Коженівський С. Енциклопедія для фінансово грамотних школярів. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2020. 136 с.
6. Приказюк Н., Ходаківська Ю. Цифрова фінансова грамотність: компоненти та методи підвищення. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 2. С. 31–37. (<https://doi.org/10.31649/ins.2023.2.31.37>).
7. Фінансова грамотність і заощадження: про що свідчить опитування учнів та як вчителю працювати із цими темами на уроках. URL: <http://surl.li/qvqyi>

Додаткова

1. Гесенко М., Рибіна Л., Гузенко, Т. Фінансова грамотність та професійний розвиток: ключові компоненти стратегії розвитку кадрового та інтелектуального потенціалу закладами вищої освіти. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. (<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-96>).
2. Лавренюк В. В., Лавренюк А. В. Підвищення фінансової грамотності населення: зарубіжний досвід. *Бізнес інформ*. 2022. № 1. С. 59–67. (<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-59-67>).
3. Підвищуємо фінансову грамотність: добірка для тих, хто рахує гроші. URL: <http://surl.li/qvqyf>
4. Фінансова грамотність для початківців: 11 унікальних порад, які вас шокують! URL: <https://www.grivnya.in.ua/finansova-gramotnist/finansova-gramotnist-dlya-pochatkivciv/>